

Sociale partners nog voor centraal overleg op ramkoers

VBO pleit voor loonstop

Het VBO vindt dat de sociale partners dit najaar duidelijk moeten kiezen voor loonmatiging en snel de Belgische loonkostenhandicap moeten wegwerken. De werkgeversorganisatie steunt daarbij op een onderzoek dat de komende jaren impliciet een loonstop aanraadt. Volgens het ACV legt het VBO een bom onder het sociaal overleg nog voor het begonnen is.

DOOR ALAIN MOUTON

Dit najaar gaat het interprofessioneel overleg over de loonevolutie 2011-2012 van start. Maar nu al lost het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) een schot voor de boeg. Het VBO roept de sociale partners op “om constructief de loonkostenhandicap op te ruimen en om zonder taboes naar oplossingen te zoeken”. Daarnaast vraagt de werkgeversorganisatie aan de volgende regering om het terugdringen van de loonhandicap “duidelijk in het regeerakkoord

te schrijven”. Het VBO voelt zich gesteerd door een onderzoek dat de Leuvense economen Filip Abraham en Joep Konings in opdracht van de werkgevers uitgevoerd hebben. Volgens die studie kan het wegwerken van de Belgische loonkostenhandicap ten opzichte van de buurlanden tot 70.000 extra banen opleveren.

Het ACV reageerde als door een wesp gestoken op het pleidooi van het VBO. De vakbond vindt het niet kunnen dat de werkgevers al een ballonnetje oplaten nog voor de onderhandelingen starten. De so-

cialen partners zitten nu al op ramkoers. “De discussie over de loonevolutie wordt door de sociale partners na de zomer gevoerd in de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, zoals geregeld in de wet op het behoud van de concurrentiepositie uit 1996”, zegt Marc Leemans, nationaal secretaris van het ACV. “Tegen 1 november maakt de CRB daarover een technisch verslag. De vraag is dan ook wat het VBO wil bereiken door nu zijn rapport uit te brengen. In elk geval tonen de werkgevers daarmee dat ze niet langer geloven

in de goede werking van de CRB en het sociaal overleg. Het VBO vroeg op een persconferentie dat de volgende regering maatregelen neemt in de richting van loonmatiging. Wij blijven de voorkeur geven aan een interprofessioneel akkoord en een loonnorm die door de sociale partners wordt afgesproken.”

Leemans ergert zich ook aan de cijfers die in het onderzoek gehanteerd worden.

Indien België de loonkostenhandicap van 3,5 procent in twee jaar wil wegwerken, is er geen ruimte voor een reële loonstijging en moet ook de index eraan geloven.

“Het onderzoek heeft het over een loonkostenhandicap van 3,5 procent maar in de cijfers van het onderzoek wordt een handicap van 3 procent in 2010 vermeld. Bovendien houdt die 3 procent geen rekening met de fiscale loonkostensubsidies. Breng die in rekening en dan wordt de loonhandicap herleid tot 1,35 procent.”

Loonkostenhandicap van 4 procent

Het welles-nietesspel tussen vakbonden en werkgevers over hoe hoog de Belgische loonkostenhandicap oploopt, is een steeds terugkerend ritueel. Een recente publicatie van het Planbureau en een grondige lectuur van het KUL-onderzoek scheppen klaarheid. Sinds 1996 zijn de uurloonkosten 3,93 procent sneller gestegen dan in onze buurlanden. Ook al werd voor de periode 2009-2010 een relatief gematigd interprofessioneel akkoord afgesloten, de handicap nam in die periode nog met 0,9 procent toe.

Het KUL-loonkostenonderzoek vertrekt van een loonkostenhandicap van 3,5 pro- ▶

Alleen een loonstop kan de Belgische concurrentiepositie redden

Een loonstop is de enige echte mogelijkheid om de Belgische loonkostenhandicap weg te werken. De laatste nieuwsbrief van het Planbureau laat er weinig twijfel over bestaan: de voorbije vijftien jaar is de Belgische loonkostenhandicap opgelopen tot 3,94 procent.

De sociale partners hebben theoretisch twee mogelijkheden om de loonkostenhandicap weg te werken. De eerste is de snelste en eenvoudigste: twee jaar een absolute loonstop invoeren. Ook de automatische indexaanpassing moet sneuvelen, wat neerkomt op een koopkrachtdaling. Een harde ingreep, maar wel noodzakelijke als België zijn concurrentiepositie wil vrijwaren.

De andere mogelijkheid is dat de komende twee jaar wel een indexaanpassing wordt doorgevoerd, maar dat er geen ruimte is voor reële loonstijgingen. Maar om de loonkostenhandicap toch weg te werken, zijn dan andere lastenverlagingen nodig zoals lagere sociale bijdragen. Al is dat niet direct een optie met een sociale zekerheid die in het rood staat.

De werkgevers pleiten onomwonden voor loonmatiging. De vakbonden zien dat niet direct zitten en wijzen op de nadelige impact van een negatieve loonspiraal. De koopkracht wordt aangetast, het consumentenvertrouwen krijgt een knauw en het economisch herstel dreigt te worden gefnuikt, zeggen ze.

De recente discussie tussen de sociale partners gaat te snel voorbij aan de essentie van het Belgische loonkostenprobleem. Er is de wet op het concurrentievermogen van 1996 die alles mooi regelt.

Die bepaalt dat de loonkosten in België niet sneller mogen stijgen dan in de drie buurlanden. Daarvoor werd het mechanisme van de loonnorm in het leven geroepen.

De sociale partners leggen een percentage vast waarmee de lonen de komende twee jaar kunnen stijgen.

Indien achteraf blijkt dat de loonkosten sterker stijgen dan in onze buurlanden dan moeten de sociale partners of de regering die handicap wegwerken. Jaren heeft die wet gewerkt.

Tussen 1997 en 2004 werd de loonnorm relatief goed toegepast. Af en toe vond een overschrijding van de loonnorm plaats, maar dat werd snel gecompenseerd. Sinds 2004 nam de Belgische loonkostenhandicap alleen maar toe. De regering en de sociale partners heb-

ben de voorbije jaren verzuimd om daar iets aan te doen. In 2007-2008 steeg de loonkostenhandicap met 2,33 procent. En in 2008-2009 nam die nog eens met 0,9 procent toe.

Tijdens de interprofessionele onderhandelingen 2011-2012 van komend najaar hebben de sociale partners weinig keuze. De wet op de loonnorm moet weer rigoureuus worden toegepast en de loonkostenhandicap moet worden weggevoerd. Als dat niet gebeurt, heeft de wet maar weinig zin, want ze wordt toch niet gerespecteerd. Haar gewoon afschaffen en kiezen voor vrije loononderhandelingen is geen optie. Dan dreigen we weer terecht te komen in het scenario van de jaren tachtig waarbij de Belgische loonkostenhandicap nooit geziene hoogten bereikte. Een handicap die we nota bene nog altijd meedragen. (7)

De regering en de sociale partners hebben de voorbije jaren niets aan de loonkostenhandicap gedaan.

► cent maar het onderzoek beperkt zich wel tot de periode tussen 1998 en 2008. Die 3,5 procent is ook het centraal percentage in de studie. Abraham en Konings zeggen niet hoe de sociale partners die handicap het best wegwerken, maar reiken toch een aantal denksporen aan. Zo kan dat opgelopen loonverschil van 3,5 procent ten opzichte van Duitsland, Nederland en Frankrijk in twee jaar op een lineaire manier worden weggewerkt. In 2011 groeien de Belgische loonkosten met 1,75 procent minder dan het gemiddelde van buurlanden. In 2012 wordt de loonkostengroei ten opzichte van de buurlanden nog eens gereduceerd zodat de totale matiging van de loonkosten na twee jaar 3,5 procent bedraagt.

Het ACV heeft daar veel vragen over. Leemans: "Hoe denkt het VBO die loonmatiging te realiseren? Door een ingreep in de index, zodat we een verarmende bevolking krijgen? Mogelijk rekent het VBO eerder op extra lastenverlagingen vanuit de overheid. Kennelijk zijn de vakbonden zich als enige bewust van de penibele budgettaire situatie, die weinig ruimte laat voor ondoelmatige, lineaire lastenverlagingen."

Neerwaartse loonspiraal

Als we de OESO-voorspellingen over de gemiddelde loonkostenevolutie in onze buurlanden voor de komende twee jaar erbij nemen dan betekent het wegwerken van de loonkostenhandicap in twee jaar eigenlijk zoveel als een Belgische loonstop. Meer nog: niet alleen is er geen ruimte voor reële loonstijging, ook de indexaanpassing moet eraan geloven. De OESO gaat ervan uit dat de loonkosten in onze buurlanden met 4 procent zullen toenemen in 2011-2012. Wil België onze handicap van 3,5 procent in twee jaar wegwerken, dan is er amper ruimte is voor een loonstijging van 0,5 procent op twee jaar.

Een andere mogelijkheid die Abraham en Konings voorstellen, is de inspanning over twee CAO-periodes of vier jaar te spreiden. Dat betekent bijvoorbeeld een jaarlijkse loonkostenmatiging van 0,875 procent. Maar ook in dit scenario zal er aan een index gemorreld worden. En dat is natuurlijk een taboe voor de vakbonden.

Volgens Leemans gaan de werkgevers in hun pleidooi voorbij aan de essentie van het Belgische concurrentieprobleem: "De tanende Belgische exportpositie van de

PAUL SOETE
"We torsen nog altijd een historische loonkostenhandicap van voor de wet op de loonnorm van 1996."

jongste 10 jaar heeft eerder te maken met het productengamma waarin onze industrie gespecialiseerd is dan met onze loonkosten. We zijn te veel gericht op de traditionele Europese exportmarkten in plaats van op de nieuwe groeimarkten. Dat zegt een studie van het Planbureau die ook stelt dat de loonstijgingen in deze periode trouwens heel matig bleven. De beperkte productiviteitsstijgingen vormen een groter probleem." Een analyse die ook de Nationale Bank in haar jongste jaarverslag maakt. De loonkostenhandicap uitgedrukt in uurloonkosten houdt geen rekening met de sterk gestegen productiviteit in onze buurlanden. Indien die wel in aanmerking wordt genomen, dan bedraagt de loonkostenhandicap 8,9 procent.

Ondanks de precare Belgische concurrentiepositie waarschuwt Leemans voor een neerwaartse loonspiraal. De doorgedreven Duitse loonmatiging legt de ande-

re eurolanden het vuur aan de schenen. De Belgische werkgevers zien geen andere uitweg dan zelf ook te pleiten voor loonmatiging, maar "zoiets leidt tot een verzwakte interne consumptie. De Duitse banencreatie viel stil. Tussen 1998 en 2008 groeide de Belgische werkgelegenheid dubbel zo hard als de Duitse."

Toch denkt Paul Soete, topman van technologiefederatie Agoria, dat er geen andere weg is dan de loonmatiging op zijn Duits: "De werkgelegenheidsgraad in Duitsland is sterk toegenomen. En de loonkostenhandicap die we torsen, situeert zich vooral tegenover Duitsland, niet tegenover de andere buurlanden. Bovendien mogen we niet vergeten dat we nog altijd een historische loonkostenhandicap torsen van voor de wet op loonnorm van 1996. De totale loonkostenhandicap bedraagt ongeveer 11 procent." (1)